

EENS IN DE HONDERD JAAR

VERSLAG VAN HET PADDENSTOELENEVENEMENT OP LANDGOED HOEKELUM,

18 EN 19 OKTOBER 2008

Rob Chrispijn¹ en Roeland Enzlin²

¹Jodenweg 1, 8385 GP Vledderveen

²Schoolstraat 23, 9451 BE Rolde

Chrispijn, R. & Enzlin, R. 2009. An impression of the centennial event of the Netherlands Mycological Society, 18/19 October 2008. *Coolia* 52(2): 57–64.

Vrijdagmorgen op weg naar Hoekelum maakte ik (Rob) me opeens zorgen of er voor de tentoonstelling wel voldoende paddenstoelen zouden zijn verzameld. Mijn bestelauto zat vol vuilniszakken met mos en strooisel, op maat gezaagd hout voor de tentoonstellingsbakken en paddenstoelencollecties. Maar lang niet voldoende om een tent van 10 bij 15 meter te vullen! Aan veertig mensen was gevraagd om de donderdag voor het weekend te reserveren voor het verzamelen van zoveel mogelijk collecties. Maar de avond ervoor had ik alleen maar enkele mails gekregen met cryptische mededelingen als “Twee bijzondere soorten gevonden” of “Helaas geen Toverchampignons!”. Hieruit zou je kunnen concluderen dat de ene mycoloog slechts twee soorten had verzameld en de ander onverrichter zake naar huis was gegaan.

Bij aankomst op Landgoed Hoekelum bleek dat ik me geen zorgen had hoeven maken. Aan het eind van de ochtend stond een lange rij tafels al helemaal stampvol dozen en tassen met paddenstoelen. En er werden nog steeds nieuwe collecties binnengebracht. Dus in plaats van me zorgen maken, vroeg ik me nu af hoe we ooit orde konden scheppen in deze paddenstoelenchaos.

Russula's bij Russula's

Gelukkig was er een flinke ploeg vrijwilligers die voortvarend begon met houten frames in elkaar te schroeven en die te voorzien van een bodem van plastic folie. Daarna werden er op maat gesneden piepschuimplaten in gelegd (om de bordjes met paddenstoelennamen in te prikken) en werd elke bak volgestort met zand, aarde of bladeren – al naargelang de biotoop die we probeerden te imiteren. Een stel andere mensen hield zich bezig met het uitpakken van de paddenstoelensurprises. Het leek net Sinterklaas: elke doos of tas bracht

nieuwe verrassingen. Sommige verpakkingen waren keurig voorzien van naam en vindplaats, bij andere collecties moest alles ter plekke gedetermineerd worden. Dat laatste kostte tijd maar was ook wel weer spannend. Dubbele collecties waren geen probleem, omdat veel soorten moeiteloos in verschillende biotopen konden worden ondergebracht. Daarbij waren er ook nog kleinere bakken geheel gevuld met mos, waar we paddenstoelen indeelden naar geslacht. Dus *Russula*'s bij *Russula*'s en *Ridderzwammen* bij *Ridderzwammen*. Dat bood de serieuze paddenstoelenliefhebber een uitstekende gelegenheid om subtiele verschillen tussen verwante soorten nauwkeurig te bekijken.

Niets te vroeg

Maar zover was het nog lang niet, want na het gezamenlijk genoten avondeten moesten veel paddenstoelen nog hun plek vinden. En er moest ook nog een enorme hoeveelheid etiketten worden uitgeprint en op plantenprikkers worden geplakt. Dit gebeurde onder leiding van Marjo Dam. Van tevoren had zij van algemene soorten al etiketten geprint, zodat een aantal mensen meteen aan de slag kon. Maar voor meer dan de helft van de hier aanwezige collecties moesten nieuwe etiketten worden gemaakt. Een heel werk, vooral omdat vaak de Nederlandse namen opgezocht moesten worden. Pas om één uur 's nachts gingen de laatste etiketteerders naar bed en de volgende morgen vroeg waren er al weer een paar bezig. Maar toen begon het ook vorm te krijgen. Niets te vroeg, want exact om tien uur kwamen de eerste bezoekers binnen. En een uur later begon het zowaar druk te worden!

Beloning

Er zijn altijd momenten, wanneer je met een klus bezig bent van de omvang van dit paddenstoelenweekend, dat je denkt: waar doe ik het allemaal voor? Nou, hiervoor: blijde, ontspannen, geïnteresseerde gezichten, vaak met

een lichte glimlach rond de lippen. Vrijwel alle bezoekers genoten zichtbaar van de rijkdom aan paddenstoelen die hier lag uitgesteld. En het zag er ook schitterend uit, zoals de bak met duinbiiotoop waar wel twintig verschillende soorten aardsterren lagen te pronken. Weliswaar niet op echt duinzand, maar op volièrezand (waardoor er een merkwaardige geur van anijs in de tent hing), een kniesoor die daar op lette. En kniesoren lieten dit weekend gelukkig verstek gaan. Of werden acuut gelukkig van de Flevopolderbak of de bak met dennenbos op arme zandgrond. Of van de prachtige collectie gordijnzwammen met bijzonderheden als de Roodrandgordijnzwam (*Cortinarius anthracinus*), de Prachtgordijnzwam (*C. triumphans*) of een soort die hiervoor niet eerder in Nederland was aangetroffen: *Cortinarius cephalixus*.

Er was ook een tafel met twintig plastic bakjes waarin geurende paddenstoelen lagen. Rond die tafel was het altijd druk met mensen die elkaar de Kokosmelkzwam lieten ruiken of de verrukkelijke marsepijngeur die verspreid werd door een Geringde vaalhoed. Dat geur iets heel persoonlijks is, werd ook hier weer bewezen toen een man door zijn vrouw een doosje met Narcisridderzwammen onder de neus gedrukt werd. "Mmm", zei hij, "lekker pittig!" Terwijl voor de meeste bezoekers die gore gaslucht op twee meter afstand al heel onaangenaam was!

Ons dorp

Naast de grote tentoonstellingstent was een heel dorp verzezen van kleinere tenten. Natuurlijk een NMV-tent met informatie over de NMV, verkoop van boeken, postzegels en reuzehandige loepjes voorzien van een led-lampje. De KNNV, het Gelders landschap, CBS, pomologische club en diverse andere organisaties waren vertegenwoordigd. Schilders, aquarelleerders, houtdraaiers toonden hun vaardigheden en verkochten werk. Internetboekhandel Meijs was met een grote voorraad paddenstoelboeken naar Hoekelum getogen en had over klan-

Nieuwjaarsbijeenkomst dat het inderdaad om de Zijdetolzwam ging. Een buitengewone verrassing!

Ondertussen in het bos

Elk half uur trokken 2 tot 3 groepjes van zo'n 15 personen het landgoedbos in. Fraaie oude beuken en eiken, vijverpartijen, kronkelpaden, statige lanen, knoestige stobben, maar helaas weinig paddenstoelen. De droogte voorafgaand aan dit weekend had zijn werk gedaan. Voor

dizie niet te klagen. Zelfkweekpakketten voor shiitake, oesterzwammen en andere eetbare paddenstoelen waren in een mum van tijd uitverkocht.

In de NMV-tent meldden zich bezoekers met zelfgemaakte foto's van paddenstoelen en in één geval zelfs met gedroogd materiaal met de vraag of dat de Zijdetolzwam (*Coltricia cinnamomea*) zou kunnen zijn. De typische glans van het kleinood was zeer opvallend. Eef Arnolds heeft zich ontfermd over het materiaal en bevestigde op de afgelopen

de meeste deelnemers was dat helemaal geen probleem, want 25 verschillende paddenstoelen kunnen bekijken in een uurtje tijd is voor de meeste natuurliefhebbers al snel heel veel. Enthousiast lieten de excursieleiders de paddenstoelen zien, ruiken en soms zelfs proeven. Er werd verteld over samenlevers, rovers en opeters, over graslandpaddenstoelen, bospaddenstoelen en houtzwammen. En ondanks dat er weinig zwammen waren, kwam toch elke groep aan bod. Zo werden Rupsendoders gevonden, Stinksatijnzwammen geroken, foto's gemaakt van de Kleine stinkzwammen en waren de oh's en ah's niet van de lucht voor de vondst van een Kostgangerboleet. Verbazing alom over het desastreuze karakter van de Porceleinzwam. Zo mooi en toch zo venijnig. Op een grote stronk stonden zowel Elfenbankjes, Grijs gaatjeszwammen, Fopelfenbanken als Witte bultzwammen. Voor een leek zagen ze er van boven hetzelfde uit, maar van onder bekeken werd al snel duidelijk dat het om verschillende zwammen ging.

Hetty de heks

Ook aan de kleintjes was gedacht. Zo lokte

Hetty de heks de jongsten mee naar een gevarieerd kinderprogramma. Dat bestond onder andere uit kinderexcursies onder leiding van leden van het IVN Wageningen. Zij namen de kinderen zonder de ouders (!) mee het grote, donkere bos in, waar hen op speelse wijze de beginselen van de mycologie werd bijgebracht. Vervolgens stond de determineertent op het programma waar Melchior van Tweel kinderen door microscopen liet kijken en zij naar hartelust onbekende paddenstoelen

konden determineren met behulp van zoekkaarten. Dora Stalpers en Nel Bulthuis beheerden de creatent voor een originele bodypainting, een kleurplaat of een zwammobile. Na het afwerken van een aantal onderdelen van het kinderprogramma ontving elk kind een diploma, dat ze al snel aan hun ouders gaven om tot slot met het laatste beetje energie nog een uur op het paddenstoelenspringkussen rond te hossen. Dat was natuurlijk het allerleukste!

44 cent, 5 lezingen en één Rode Lijst

Na de formele opening door Leo Jalink, voorzitter van de NMV, vonden nog twee officiële gebeurtenissen plaats. De nieuwe Rode Lijst 2008 werd officieel aangeboden aan Dr. Janneke Hoekstra, directeur Directie Kennis van LNV. Uit haar dankwoord bleek dat zij wel iets met paddenstoelen heeft, want zij doet mee aan het Meetnet en houdt een meetpunt bij. Eef Arnolds gaf vervolgens een toelichting op de lijst die ten opzichte van de vorige Rode Lijst een lichte verbetering liet zien in het voorkomen van de paddenstoelen. Dit was slechts één van de conclusies in de Rode Lijst, maar wel degene die in de media de meeste aandacht kreeg.

De tweede gebeurtenis werd ingeleid door Chiel Noordeloos en betrof de presentatie van het eerste postzegelvelletje ter ere van het 100-jarig bestaan van de NMV met 4 groeistadia van 5 verschillende paddenstoelen. In totaal 10 kleurrijke en fraai vormgegeven postzegels van 44 cent.

Na dit officiële gedeelte speelde zich in de zaal twee dagen lang een cyclus van vijf verschillende lezingen af. Elk half uur een informatief, serieus tot komisch verhaal over het wel en wee van de paddenstoelen voor telkens een volle zaal. De toehoorders konden luisteren naar verhalen over de geuren en kleuren van paddenstoelen, de functies van paddenstoelen in de natuur, het gebruik van paddenstoelen door de mens etc. Veel luisteraars bleven zitten om alle vijf lezingen te horen, die prachtig en bijna naadloos op elkaar aansloten. De laatste in de serie was een verhaal gehouden door Geert de Vries speciaal voor kinderen en maakte onderdeel uit van het totale kinderprogramma. Op aanschouwelijke wijze vertelde Geert over de paddenstoelen. Het geanimeerde publiek hoorde van de samenwerkers, de opruimers en de moordenaars onder de zwammen. Vooral het beeld van de bloederige Biefstukzwam maakte indruk. Deze moordenaar van groot hout geeft ruimte aan tientallen andere zwammen om op een gevelde eik te leven. Tot in het kleinste detail, de schijfzwammetjes groeiend op de nerven van de bladeren, werden de ondergang en afbraak van een oude eik geïllustreerd.

“Voor mijn verjaardag”

Iedereen was vrijdag zo druk bezig geweest met organiseren en inrichten dat de vraag niet bij ons was opgekomen wat we op zondag na afloop met de enorme berg paddenstoelen moesten doen. In de publiciteit voorafgaande aan het evenement werd gesproken over 400 soorten paddenstoelen die hier op Landgoed Hoekelum te zien zouden zijn. We schepten op dat hier sprake zou zijn van de grootste paddenstoelendichtheid ooit (toch niet te controleren) en dat het zeker 50 jaar zou duren voor er weer iets van deze omvang georganiseerd zou worden (gezien de hoeveelheid werk een goede inschatting). Omdat er ook nogal wat dubbele collecties lagen, was het lastig tellen, maar Peter Jan Keizer heeft toch een poging gewaagd en kwam inderdaad op een dikke

400 soorten. Hardstikke mooi, maar waar laat je het na afloop? Voor dit probleem urgent kon worden, hoorde ik zondags half vijf een klein jochie zeggen: "Oh, papa, dat wil ik ook voor mijn verjaardag!" Daarbij wees hij begerig op een bak waar een paar prachtige Oranje berkenboleten prominent aanwezig waren. Omdat zijn verjaardag pas een kleine week later zou zijn, waarschuwde ik hem dat veel paddenstoelen dat niet zouden halen. Daar zat hij niet mee, want zodra om vijf uur de tentoonstelling officieel afgelopen was, begon hij enthousiast allerlei paddenstoelen uit te kiezen. Een voorbeeld dat al gauw gevolgd werd door een aantal andere kinderen. Waarna een stel schooljuffen zich ook niet onbetuigd liet. Een juf had zelfs een uur zitten wachten, zo graag wilde ze de volgende morgen in haar klas een heel stel enorme Grote parasolzwammen laten zien. Zo ging wat eerst in dozen en tassen was binnengebracht, er deels in die zelfde dozen en zakken weer uit. Mooier kan je het niet hebben!

Eensgezind

En zo kwam er dus ook een einde aan dit jubileum-weekend dat met 2400 bezoekers een groot succes was. Helemaal als we bedenken dat prognoses van organisaties als de Vlinderstichting en Vogelbescherming een stuk lager uitkwamen. Volgens hen moesten we als NMV blij zijn als we zeshonderd bezoekers per dag zouden krijgen. Gelukkig heeft de jubileumcommissie zich daar niet door uit het veld laten slaan. Evenmin als door andere hobbels en obstakels die een dergelijke commissie in de jaren van voorbereiding onvermijdelijk tegenkomt.

Niet alles wat tijdens dit paddenstoelenevenement speelde, komt in dit verslag aan bod. We hebben het niet gehad over de 'Feestelijke satijnzwam', een nieuw beschreven soort die door Chiel Noordeloos speciaal voor dit jubileum *Entoloma festivum* is gedoopt. Ook blijven de vele tientallen vrijwilligers die zich hebben ingezet om dit weekend tot een succes te

maken, grotendeels anoniem. Daarom hier: Dank, dank, dank! En de NMV hoopt voor een volgend festijn weer op u te kunnen rekenen!

Hopelijk begrijpt de lezer dat dit laatste ietwat spottend bedoeld is. Voorlopig gaan we gewoon weer lekker met z'n allen naar paddenstoelen kijken. Zoals de jubileumcommissie, toen iemand tijdens de gezamenlijke maaltijd op zaterdagavond – en enthousiast geworden door het promillage van de wijn en het hoge bezoekersaantal van die dag – opmerkte dat we zoiets als dit vaker moesten doen, eensgezind uitriep: 'Eens in de honderd jaar!'

De Jubileumcommissie: vlnr Menno Boomsluiter, Aad Termorshuizen, Lies Jansen, Chiel Noordeloos, Rob Chrispijn, Mirjam Veerkamp, Marjo Dam, Stip Helleman.

Fotoverantwoording

De foto's (per pagina, van boven naar onder) zijn gemaakt door:

- p. 1: Aldert Gutter.
- p. 2: Rob Chrispijn, André Houter, Hermien Wassink, Geert de Vries.
- p. 3: Geert de Vries, André Houter, Hermien Wassink, André Houter.
- p. 4: Aldert Gutter, André Houter, Melchior van Tweel, .
- p. 5: Roeland Enzlin, Ellen Huijser, TNT post.
- p. 6: Geert de Vries, Melchior van Tweel, Ellen Huijser, Rob Chrispijn.
- p. 7: Ellen Huijser.
- p. 8: Aldert Gutter.

De foto's (m.u.v. de TNT postzegels-afbeelding) zijn afkomstig van de NMV foto-herinnerings-CD Hoekelum 2008, verkrijgbaar bij de NMV. Copyright berust bij de diverse fotografen.

PUBLIEKSEXCURSIES 4 OKTOBER 2008

Elisabeth Jansen

Goudenregenlaan 8, 6862 WT Oosterbeek

Jansen, E. 2009. Mushroom watching excursions in 2008. *Coolia* 52(2): 65–66.

In het kader van het 100-jarig jubileum van de NMV werden er voor een breed publiek 32 excursies georganiseerd, verspreid over het land. Helaas viel op een aantal plaatsen de opkomst tegen. Voor de organisatoren, die er veel tijd en energie ingestopt hadden, was dit een grote teleurstelling. De oorzaak moet gezocht worden in de geringe publiciteit die dit evenement heeft gekregen. Weliswaar is de aankondiging naar een groot aantal door de organisatoren opgegeven adressen verzonden, maar in de praktijk blijkt dat alleen een schriftelijk verzoek voor plaatsing in veel gevallen onvoldoende is. De leden van de jubileumcommissie hebben hiervan geleerd dat men bij voorkeur persoonlijk contact moet zoeken met instanties en redacties.

Gelukkig waren er ook excursies die redelijk tot goed bezocht werden (zie tabel). Als we alle deelnemers optellen komen we op ongeveer 500 personen die op die dag enthousiast deelgenomen hebben aan een excursie. En enthousiast waren de mensen! Ook van de minder bezochte excursies meldden de organisatoren in het algemeen dat het een goede excursie was. Of zoals iemand schreef over een excursie met 7 deelnemers: “Het enthousiasme van zo’n groepje mensen is dan ook tijdens zo’n wandeling voldoende compensatie voor de geringe opkomst”. Een ander meldde: “De wat geringe belangstelling werd meer dan goed gemaakt door de grote interesse van de deelnemers”.

Tabel : Aantallen deelnemers bij de publieksexcursies

Aantal deelnemers	Aantal excursies
0–10	9
10–20	10
20–30	10
30–40	2
40–50	1

Want paddenstoelen waren er voldoende. Verwondering over de grote verscheidenheid in vormen en kleuren werd veel geuit, en gevonden exemplaren van Kostgangerboleet, Grote sponszwam, Porseleinszwam, Gekraagde aardster, Rechte koraalzwam, Oorlepelzwam, Gewone eikhaas, Koeienboleet, Roze spijkerzwam, Gelobde pruikzwam, Duivelsbroodrussula, Groene glibberzwam, Roze knoopzwam, Gewoon vuurzwammetje, Rupsendoder, Eikelbekertje, Esdoornhoutknotszwam en Witte kluijjeszwam kregen veel aandacht. Verbazing was er dat de zwarte veegjes op oude stengels van Adelaarsvaren (Adelaarsvarenstreepzwam) ook paddenstoelen zijn. En ook het Waterkelkje als vertegenwoordiger van de allerkleinste zwammetjes wekte verbazing. De variatie aan geuren kreeg ook aandacht. De geur van de Grote stinkzwam werd herkend, maar het was een ongekende ervaring toen de Narcisridderzwam,

Radijsvaalhoed, Stinkparasolzwam en Ziekenhuisboomkorst onder de neuzen werden gehouden. Een hilarisch moment ontstond toen één van de vrouwelijke deelnemers meteen de spermageur traceerde bij het snuffelen aan de Geelbruine vezelkop.

Ondanks alle bijzonderheden die al genoemd zijn, wint één paddenstoel het altijd en dat is de Vliegenschwam. Uit een leuk verslag over de Zeeuwse excursie in de Provinciale Zeeuwse Courant citeer ik: En de mijnheer die elke soort op de foto zet om thuis te bestuderen, is pas echt tevreden als aan het eind van de tocht enkele prachtige Vliegenschwammen worden ontdekt. “Hè hè, daar kwam ik eigenlijk voor. Zo staan ze in elk sprookjesboek”.

Met dank aan de organisatoren.

Foto: Aldert Gutter

